

(रजिस्ट्रेशन नम्बरका सुरक्षा दुई अड्क ७८, ७९, ८० र ८१ भएका नियमित तथा आंशिक परीक्षार्थीहरूका लागि)

विद्यार्थीहरूले सक्रेसम्म आफै शब्दमा उत्तर दिनुपर्ने छ । दायाँ किनारामा दिइएको अड्कले पूर्णाङ्क जनाउँदछ ।

समय :- ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

समूह 'क'

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[४×५=२०]

१. तलको कथांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

निस्पट अँध्यारो रात । घरभित्र पानी, कोठाभित्र पानी, पानी नै पानी, जतातै पानी । धनिया चमार चिच्यायो र चिच्याएको चिच्यायै फुसको घर ढल्यो । चिच्याएको चिच्यायै केटाकेटी, चिच्याएकी स्वास्नी, चिच्याएको आवाज गायब । ऊ भएभरको बलले पानीमा हातले छ्यापछ्याप्ती गर्दै स्वास्नी, केटाकेटीलाई खोज्यो । ऊ हिँड्न खोज्यो, दौड्न खोज्यो । भए भरको बलले आँखा च्याती-च्याती स्वास्नी, केटाकेटीलाई खोज्यो । सब बेकाम र निरर्थक । पछि ऊ शिविरमा पुगेको थियो, हुलमुलको एउटा माच्चे भएर ऊ बसेको थियो र पानी-पानी चारैतिर भएकाले पानी पानीको सपना देखिरहेको, पछि कसैले उसलाई कोट्याएर उठायो । ऊ उठ्यो, उसको हातमा केही पर्यो । खानेकुरा जस्तै केही चीज थियो र त्यसलाई उसले एकटक हेरिरहेको थियो ।

प्रश्नहरू:

(क) माथिको कथांशमा प्रस्तुत परिवेशबारे लेखनुहोस् । [३]

(ख) माथिको कथांशमा कुन दृष्टिविन्दुको प्रयोग गरिएको छ ? उदाहरणसहित लेखनुहोस् । [२]

२. दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

हरिनन्द

निषेध गर्दै माटोलाई

तर पूजा गर्दै मालिकलाई

ऊ बिना पानी

बिना माटो

फुलाउँछ फूल

माटो नछोइ

उमार्दै फसल

भर्दै भकारी

प्रश्नहरू:

क्रमशः

३३२१

(२)

(क) हरिनन्द कस्तो स्वभावको मानिस हो ?

(ख) माथिको कवितांशले के कुराको सङ्केत गर्न खोजेको छ ?

३. तल दिइएको निबन्धांश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् : [२.५+२.५]

“जब भयो राति अनि बुढी ताती” भनेभै जब कालले पासो हाल्दै ल्याउँछ, अनि मान्छेमा ज्ञानगुनको चासो लाग्दै आउँछ । पहिले सालीका आसक्तहरू पछि कालीका भक्त हुन्छन्, पहिले खन्तीराजमा बदनामी कमाएकाहरू पछि सन्त महाराज भई रामनामी गुथन थाल्यन् । संसार यस्तै छ । त्यसैले आफू पनि उस्तै । साठी नपुगुञ्जेल पाठीको धिन्नो पनि निमोठियो, लाटीको तिन्नो पनि चिमोठियो । कसैको घाँटी अँट्याइयो त कसैको गाँठी जिब्याइयो । कतै जोरै भाइ लम्काइयो त कतै सोहै भाइ भम्काइयो । जब आँत मदै र दाँत भदै आयो अनि बल्ल घट्मा घाम लायो- ए ! महापुरुषको सङ्गत त गर्नै पन्यो ! मर्ने बेलामा बुढाबाले भनेका थिए - “अरू थोक नसके पनि महापुरुषको सङ्गत त गरेस् है बाबू । ज्ञानगुन पाइन्छ, स्वर्ग गइन्छ ।”

प्रश्नहरू:

(क) लेखकले महापुरुषको सङ्गत गर्न खोजनुको मुख्य कारण के हो ?

(ख) कतै जोरै हात लम्काइयो त कतै सोहै भाइ भम्काइयो भन्नुको तात्पर्य के हो ?

४. तलको आत्मजीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

साहित्य र दर्शनमा रुचि राख्यै घरमा घोटिनुपर्यो हिसाब र विज्ञानमा; बाबु भन्ने गर्थे, “साहित्य पनि कुनै विषय हो र ? हिसाब गर हिसाब ।” केटाकेटीदिखि नै घुमन्ते स्वभावकी थिएँ, भविष्यमा शैलानी बनेर देश-विदेश घुम्नु र जीवनमा भेटाइएका आत्मविभोरताहरूलाई लेख्ने गर्दै भन्ने सपना र आकाङ्क्षा पाल्ने गर्थे । एकलै पनि घुम्यै, पानीमा रुदै रुदै पनि घुम्यै, खुब वन-जड्गल चहार्यै तर घरमा प्रतिबन्ध थियो । जूनले नुहाएको धरतीमा, फूलबारीको एकान्तमा रात बिताउन मन लाग्यो; चौतारीमा सुन्त मन लाग्यो तर स्वतन्त्रताको पखेटा कराप-कुरूप भाँचेर ढोकाबाहिर फालिन्दै घाम अस्ताउनासाथ घरभित्र पसिसक्नु पर्यो । कत्रो विवशता, कत्रो बाध्यता आफ्ना चाहनाहरूको हत्या गर्न । तैपनि विद्रोह जाग्यो बारम्बार, कहिले आँखा जुधाउर्थै अभिभावकसँग र कहिले मुख पनि लाग्यै । आइमाई केटाकेटी भएर यतिखेत निस्कनु हुन भन्ने प्रचलन बढी थियो; त्यस समयको सामाजिक परिवेश थियो आजको भन्दा निकै साँघुरो समाज । दाजुले सिनेमा हेर्न पाउने, हामीले नपाउने ? त्यसपछि भागेर सिनेमा हेर्न सिकियो । केही समय त सिनेमाको लत नै लाग्यो ।

प्रश्नहरू:

(क) माथिको अंशमा कस्तो सामाजिक परिवेशको चित्रण गरिएको छ ? [२]

(ख) माथिको अंशमा प्रस्तुत प्रेरक सन्दर्भका बारेमा चर्चा गर्नुहोस् । [३]

समूह 'ख'

क्रमशः

कुनै तीन प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[३×५=१५]

५. नेपाली कविताको विकासक्रम उल्लेख गरी प्राथमिककालीन कविताका प्रमुख तीन विशेषताको विश्लेषण गर्नुहोस् ।
६. आधुनिक नेपाली उपन्यासको प्रथम चरणका प्रमुख तीन धाराको उल्लेख गरी सामाजिक यथार्थवादी धाराका प्रमुख तीन प्रवृत्तिको समीक्षा गर्नुहोस् ।
७. एकाइकी र नाटकको परिचय दिई यी दुईका प्रमुख तीन भिन्नताहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
८. नेपाली समालोचनाको चरण विभाजन गर्नुहोस् र प्रथम चरणका प्रमुख तीन प्रवृत्तिको समीक्षा गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

कुनै दुईको सप्रसङ्ग व्याख्या गर्नुहोस् :

[२×५=१०]

९. म चाहन्छु, म उमारिदिँ आफूमा एक प्रतिक्रिया यी रगतमा घुसिसकेको परम्परा विस्तृ ।
१०. वर्षाले सङ्गलोसित पखालेको चक्रपर्वत । आँखामा हरियो डाम बस्छ । जतातै हरियो । हरियो ... ... हरियो ।
११. उठौ छन् हाँसिया हलो र खुकुरी खुर्पी खुँडा बन्चरा उठौ छन् नव चेतना सहज भै आत्मा भएका दरा ।

समूह 'घ'

कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[१×६=६]

१२. 'इरफान अलि' कथाको प्रमुख घटना समेटी सारांश लेख्नुहोस् ।
१३. 'मसान' नाटकका प्रमुख छ घटनाहरू क्रमिक रूपमा लेख्नुहोस् ।

समूह 'ङ'

कुनै तीन प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[३×८=२४]

१४. आजको नेपाली समाजको अवस्थासँग अहल्या कविताको तुलनात्मक समीक्षा गर्नुहोस् ।
१५. 'मेरो देश' कविताभित्र विषयवस्तु र सन्देश कसरी प्रस्तुत गरिएको छ ? छोटो समीक्षा गर्नुहोस् ।
१६. गरिब निमुखा व्यक्ति न्यायको पहुँचमा पुन सकेका छैनन् भन्ने आफूले पढेका कथाका आधारमा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१७. तलको कवितांशलाई रस र लयका दृष्टिले समीक्षा गर्नुहोस् : पुरुषको व्यारी ! सङ्ग्राम संसार, विजय उसको सार पौरुष बिना पुरुष हुन्न, तरवार विनाधार